

Sygn. akt VU 250/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

3 czerwca 2020 roku

Sąd Rejonowy w Rybniku, V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: Sędzia Wiesław Jakubiec

Sędziowie/Ławnicy: -/-

Protokolant : sekr. sądowy Izabela Niedobbecka-Kępa

po rozpoznaniu 3 czerwca 2020 roku w Rybniku

na rozprawie

sprawy **M. R.**

przy udziale zainteresowanego ./.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.

o zasiłek chorobowy

na skutek odwołania **M. R.**

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.

z dnia 11 lipca 2019 roku

sygn. (...)

1. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje ubezpieczonej M. R. prawo do zasiłku chorobowego za okres od 6 października 2017 roku do 26 października 2017 roku oraz od 19 grudnia 2018 roku do 28 grudnia 2018 roku z ubezpieczenia chorobowego z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności oraz stwierdza brak obowiązku zwrotu pobranego zasiłku chorobowego za wyżej wymienione okresy,

2. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. na rzecz ubezpieczonej kwotę 180 zł (sto osiemdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt V U 250/19

UZASADNIENIE

Decyzją z 11 lipca 2019 roku, znak (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych w R. odmówił ubezpieczonej M. R. prawa do wypłaty zasiłku chorobowego za okres od 6.10.2017r. do 26.10.2017r. oraz od 19.12.2018r. do 28.12.2018r. z ubezpieczenia chorobowego z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej oraz zobowiązał ją do zwrotu nienależnie pobranego zasiłku chorobowego w kwocie 1 833,18 zł wraz z odsetkami od dnia doręczenia decyzji do dnia zwrotu kwoty nienależnie pobranej. W uzasadnieniu organ rentowy podał, że ubezpieczona w okresach

orzeczonej niezdolności wykorzystywała zwolnienie niezgodnie z jego celem – uczestniczyła w posiedzeniach Rady Nadzorczej Biura (...) Sp. z o.o.

W odwołaniu ubezpieczona wniosła o zmianę decyzji w całości. Uzasadniła, że branie udziału w posiedzeniach Rady Nadzorczej nie wpływało na jej proces leczenia, a nadto ze względu na liczbę członków Rady jej udział w posiedzeniach był konieczny.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniosł o jego oddalenie. W uzasadnieniu wskazał, iż podstawą braku prawa ubezpieczonej do zasiłku chorobowego jest świadczenie przez nią pracy zarobkowej w trakcie orzeczonej niezdolności.

Sąd ustalił co następuje:

Ubezpieczona M. R. od 1 lipca 2014 roku prowadzi pozarolniczą działalność gospodarczą Kancelaria Adwokacka (...) z siedzibą w W.. W okresie m.in. od 6 października 2017 roku do 26 października 2017 roku oraz od 19 grudnia 2018 roku do 28 grudnia 2018 roku ubezpieczona była niezdolna do pracy z powodu choroby i z tego tytułu został jej wypłacony zasiłek chorobowy.

Z dniem 9 września 2016 roku oraz 14 kwietnia 2017 roku została powołana przez (...) S.A. w K. na członka Rady Nadzorczej Biura (...) sp. z o.o. w K. (dalej: Rady). W związku z członkostwem w Radzie, ubezpieczona brała udział w posiedzeniach m.in. w dniach 13 października 2017 roku i 20 grudnia 2018 roku pełniąc funkcje Sekretarza. Posiedzenia Rady były zwoływane jedynie w sprawach pilnych. 11 grudnia 2018 roku zostało wyznaczone posiedzenie Rady ale wskutek wynikłych problemów zostało ono przerwane i wyznaczony nowy termin- 20 grudnia 2018 roku. 20 grudnia 2018 roku miała zostać podjęta uchwała odnośnie audytu. Wiedząc o powyższym ubezpieczona na 19-20 grudnia 2020 roku zaplanowała też wizytę i zabieg lekarski w przychodni w K.. Rada Nadzorcza składała się z 3 członków i dla zachowania quorum konieczne było oddanie głosu przez każdego członka Rady. Projekty uchwał były przygotowywane przez pracownika administracyjnego wcześniej niż planowany termin zebrania i przesyłane członkom Rady. Posiedzenia trwały około ok. 20, 30 minut. Członkowie Rady reprezentowali interesy Skarbu Państwa. Zasady wynagradzania członków Rady zostały ustalone uchwałą Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników Biura (...) sp. z o.o., zgodnie z którą przysługiwało im stałe wynagrodzenie w formie miesięcznego ryczałtu (niezależnie od ilości zwołanych posiedzeń i obecności na nich członków). Wynagrodzenie wynosiło około 2 600 zł. W przypadku nieobecności członka Rady Nadzorczej na wyznaczonym terminie posiedzenia, spółka oczekiwała od członka złożenia usprawiedliwienia nieobecności np. zwolnienia lekarskiego dokumentującego aktualny stan zdrowia członka, który uniemożliwiał mu stawienie się na wyznaczone posiedzenie Rady. Ubezpieczona uprzedziła Radę, iż przebywa na zwolnieniu lekarskim, lecz wskazała, że nie posiada przeciwwskazań lekarskich co do udziału w posiedzeniach. Na posiedzenie Rady 13.10.2017 r. została zawieszona przez swojego ojca.

Ubezpieczona przebywała na zwolnieniu lekarskim od 6 października 2017 roku do 26 października 2017 roku z powodu schorzeń ze strony układu sztywnego kręgosłupa oraz od 19 grudnia 2018 roku do 28 grudnia 2018 roku z powodu schorzeń kręgosłupa. Żadne z ww. schorzeń nie wymagało bezwzględnego leczenia spoczynkowego. Będąc na zwolnieniach lekarskich, ubezpieczona poza udziałem w dwóch posiedzeniach Rady, nie wykonywała innych czynności na rzecz Rady.

Ubezpieczona nie została pouczona przez ZUS o braku prawa do świadczeń wypłaconych mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie prawo do świadczenia albo wstrzymania ich wypłat.

W roku 2017 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych w R. prowadził postępowanie wyjaśniające dot. prawidłowości w korzystaniu ze zwolnienia lekarskiego w związku z udziałem ubezpieczonej w posiedzeniach ww. Rady. Postępowanie to zakończyło się stwierdzeniem, że nie ma podstaw do kwestionowania korzystania przez ubezpieczoną ze zwolnienia lekarskiego .

Decyzją z 11 lipca 2019 roku, znak (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych w R. odmówił ubezpieczonej prawa do wypłaty zasiłku chorobowego za okres od 6.10.2017r. do 26.10.2017r. oraz od 19.12.2018r. do 28.12.2018r. z

ubezpieczenia chorobowego z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej oraz zobowiązał ją do zwrotu nienależnie pobranego zasiłku chorobowego w kwocie 1 833,18 zł wraz z odsetkami od dnia doręczenia decyzji do dnia zwrotu kwoty nienależnie pobranej.

Dowód: akta organu rentowego:

- pismo ubezpieczonej z 14.12.2017r.,

- pismo Biura (...) z 24.05.2019r.

-lista obecności na posiedzeniach Rady Nadzorczej Biura (...)Sp. z o.o. w dniu 13 października 2017 roku i w dniu 28 grudnia 2018 roku ,

- zestawienie zaświadczeń lekarskich ubezpieczonej,

- decyzja ZUS z 11.07.2019r. wraz z protokołem

zaświadczenie z 23.08.2019r. k. 11, karta informacyjna pacjenta k. 12, dokumentacja medyczna k.13, przesłuchanie ubezpieczonej k.60v.-61

postępowanie wyjaśniające z roku 2017 r.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o zgromadzony w sprawie materiał dowodowy w postaci w/w dokumentów, których prawdziwości strony nie kwestionowały, a także w oparciu o przesłuchanie ubezpieczonej, które wraz z pozostałymi dowodami tworzyły spójny i logiczny obraz przedstawiający stan faktyczny sprawy.

Sąd zważył co następuje:

Odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

Jak stanowi przepis art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2010 r. Nr 77, poz. 512 j.t. ze zm.) zasiłek chorobowy przysługuje ubezpieczonemu, który stał się niezdolny do pracy z powodu choroby w czasie trwania ubezpieczenia chorobowego.

Na mocy art. 17 ust. 1 tej ustawy ubezpieczony wykonujący w okresie orzeczonej niezdolności do pracy pracę zarobkową lub wykorzystujący zwolnienie od pracy w sposób niezgodny z celem tego zwolnienia traci prawo do zasiłku chorobowego za cały okres tego zwolnienia.

Zgodnie z utrwaloną linią orzecniczą, do wypełnienia przesłanek z art. 17 nie dochodzi, gdy były to zachowania o charakterze incydentalnym, sporadycznym, wymuszone okolicznościami (tak np. postanowienie Sądu Najwyższego z 25 stycznia 2016, sygn. III UK 82/15). Jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z 6 lutego 2014 r., sygn. II UK 274/13, wykonywanie przez przedstawiciela Skarbu Państwa czynności członka rady nadzorczej w "realizującej misję publiczną" Telewizji Polskiej SA nie stanowi pracy zarobkowej w rozumieniu art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa. W innym orzeczeniu SN podał, że działalność uzasadniona potrzebą środowiskową, społeczną czy publiczną, za którą otrzymuje się wynagrodzenie w okresie orzeczonej niezdolności do pracy, nie jest pracą zarobkową w rozumieniu art. 17 ust. 1 ustawy z 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (wyrok Sądu Najwyższego z 5 kwietnia 2016 r., sygn. II UK 171/15). Wreszcie wprost wskazał, że nie może być uznany za pracę zarobkową w rozumieniu art. 17 ust. 1 ustawy z 25.6.1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa ryczałt za udział w posiedzeniach rady nadzorczej spółdzielni mieszkaniowej stanowiący formę społecznej działalności niektórych jej członków (wyrok Sądu Najwyższego z 4 listopada 2009 r., I UK 140/09).

Sąd rozpoznający niniejszą sprawę w pełni podziela powyższe stanowiska Sądu Najwyższego.

Jak wykazało przeprowadzone postępowanie dowodowe ubezpieczona w okresach orzeczonej niezdolności do pracy brała udział w jej posiedzeniach Rady Nadzorczej Bura (...) sp. z o.o. w K. w dniach 13 października 2017 roku i 20 grudnia 2018 roku. Ubezpieczona była obecna na posiedzeniu 11 grudnia 2018 roku i musiała uczestniczyć w przerwany posiedzeniu wyznaczonym na dzień 20 grudnia 2018 roku, by zamknąć wszystkie sprawy spółki w bieżącym roku. 19 i 20 grudnia 2020 roku ubezpieczona zaplanowała też wizytę w przychodni w K.. W związku z tym należy uznać, że ubezpieczona musiała przyjechać do K. w celach zdrowotnych poza koniecznością udziału w posiedzeniu Rady. Zwołanie ww. posiedzeń było nieodzowne z uwagi na niecierpiące zwłoki sprawy spółki, a bez oddania głosu przez ubezpieczoną, Rada nie mogłaby podjąć ważnych uchwał, co wiązałoby się z wysoce prawdopodobnym poważnym naruszeniem interesów spółki. Ubezpieczonej jako członkowi Rady przysługiwało wynagrodzenie miesięczne niezależnie od ilości formalnie zwołanych w danym miesiącu posiedzeń ani od uczestnictwa w tych posiedzeniach, jeżeli nieobecność była spowodowana była usprawiedliwioną przyczyną. Co więcej, w celu zapewnienia sprawnego przebiegu posiedzeń Rady, projekty planowanych do podjęcia uchwał były przygotowywane wcześniej, a członkowie Rady kończyli posiedzenia podpisaniem uchwał. Zgodnie z zaprezentowaną linią orzeczniczą, uczestnictwo ubezpieczonej w posiedzeniach Rady nie może zostać uznane za pracę zarobkową ani za wykorzystywanie zwolnienia niezgodnie z jego celem, gdyż były to działania wymuszone okolicznościami, miały charakter sporadyczny oraz nie była to dla ubezpieczonej aktywność absorbująca fizycznie ani czasowo. Otrzymane przez ubezpieczoną w przedmiotowych okresach niezdolności do pracy świadczenia z ubezpieczenia chorobowego i ryczałtowane wynagrodzenie z tytułu członkostwa w Radzie nie rekompensowało przychodów, które ubezpieczona uzyskiwała z prowadzonej działalności gospodarczej w okresie swojej zdolności do pracy .

Ubezpieczona ma prawo do zasiłku chorobowego, pobrane świadczenie jest więc świadczeniem należnym i brak jest podstaw do żądania zwrotu.

Jak stanowi przepis art. 84 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych z 13 października 1998 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 963 ze zm.) osoba, która pobrała nienależne świadczenie z ubezpieczeń społecznych, jest obowiązana do jego zwrotu, wraz z odsetkami, w wysokości i na zasadach określonych przepisami prawa cywilnego, z uwzględnieniem ust. 11. Zgodnie z art. 84 ust. 2 ustawy systemowej za kwoty nienależnie pobranych świadczeń uważa się: 1) świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń albo wstrzymanie ich wypłaty w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenie była pouczone o braku prawa do ich pobierania; 2) świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie nieprawdziwych zeznań lub fałszywych dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzania w błąd organu wypłacającego świadczenia przez osobę pobierającą świadczenia.

Podkreślić należy, iż ubezpieczona nie została pouczone przez ZUS o braku prawa do świadczeń wypłaconych mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie prawo do świadczenia albo wstrzymanie ich wypłat.

Zgodnie z kolei przytoczonym wyrokiem Sądu Najwyższego z 26 lipca 2017 r., sygn. I UK 287/16 sąd powinien bowiem rozważyć, czy mimo nieziszczenia się określonej w art. 84 ust. 2 pkt 1 ustawy systemowej przesłanki zwrotu nienależnie pobranego świadczenia, zasiłek chorobowy został wypłacony na podstawie nieprawdziwych zeznań lub fałszywych dokumentów albo w innych przypadkach **świadomego** wprowadzania w błąd organu wypłacającego świadczenia przez osobę pobierającą świadczenia. Przesłanką do zobowiązania ubezpieczonego do zwrotu świadczenia jest więc **zła wola** ubezpieczonego.

Ubezpieczonej nie można przypisać złej woli czy świadomego wprowadzenia w błąd. Ubezpieczona nie oświadczyła nieprawdy, nie przemilczała żadnej okoliczności. W związku z tym, że zwolnienia lekarskie dotyczyły schorzeń układu szynowego kręgosłupa i samego kręgosłupa, a żadne ze schorzeń nie wymagało bezwzględnie leczenia spoczynkowego, to należy przyjąć, iż udział w posiedzeniach - podczas których głównie głosowano, nie mógł wpłynąć negatywnie na proces leczenia ubezpieczonej. Krótkotrwała obecność na posiedzeniach Rady nie wymagała odstawienia zalecanego leczenia farmakologicznego ani procesu rehabilitacji. Organ rentowy nie wykazał złej woli ubezpieczonej, brak więc

podstaw do żądania zwrotu pobranego zasiłku. Brak zatem podstaw aby uznać wypłacone świadczenie za nienależne z winy ubezpieczonej.

Na marginesie Sąd wskazuje na brak należytej staranności po stronie organu rentowego, polegający na tym, iż podstawa do wydania zaskarżonej decyzji, były na etapie procesu przez organ modyfikowana. Mianowicie w decyzji z 11 lipca 2019 roku ZUS wskazuje, że w trakcie zwolnienia lekarskie ubezpieczona wykorzystywała niezgodnie z przeznaczeniem. Z kolei w odpowiedzi na pozew ZUS powołuje się na inną, niezależną przesłankę, a mianowicie na świadczenie pracy przez ubezpieczoną w trakcie zwolnienia lekarskiego. Tego typu działania wskazują na niekonsekwencję organu rentowego i znacznie utrudniają ubezpieczonej możliwość odniesienia się do zarzutów i podjęcie skutecznej obrony.

Mając na uwadze powyższe Sąd, działając na podstawie przytoczonych przepisów i art. 477¹⁴ § 2 kpc zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał ubezpieczonej M. R. prawo do zasiłku chorobowego za okres od 6 października 2017 roku do 26 października 2017 roku oraz od 19 grudnia 2018 roku do 28 grudnia 2018 roku z ubezpieczenia chorobowego z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej oraz stwierdził brak obowiązku zwrotu pobranego zasiłku chorobowego za wyżej wymienione okresy.

O kosztach procesu orzeczono na mocy art. 98 § 1 kpc, zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik sprawy i na podstawie § 9 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1804 ze zm.) zasądzając od organu rentowego na rzecz ubezpieczonej 180 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.